

**CLAUDE'AS LÉVI-STRAUSSAS
IR STRUKTŪRINĖS ANTROPOLOGIJOS
AUKSO DEŠIMTMEČIAI
100-ąsias gimimo metines paminint**

Ieva Rusteikaitė

Šiomet minimos garsaus prancūzų antropologo Claude'o Lévi-Strausso šimtosios gimimo metinės. Garbingo jubiliejaus proga apžvelgsime šio mokslininko veiklą įtvirtinant struktūralizmo paradigmą ir indėlį į socialinę antropologiją.

Claude'as Lévi-Straussas gimė 1908 m. lapkričio 28 d. Briuselyje. Jis augo intelektualioje aplinkoje, šalia tėvo tapytojo ir senelio rabino, apsuptas gausaus būrio giminaičių menininkų. Galima teigti, kad intelektualiai ir kūrybiška atmosfera Lévi-Straussą supo visą gyvenimą ir neretai pagrindinę antropologo veiklą jis subtiliai derino su pomėgiu muzikai ir dailei

(Éribon, Lévi-Strauss 2002; d'Anglure: 1996). Lévi-Straussas visada buvo santūrus, drausmingas ir labai jautrus žmogus. Per savo ilgą gyvenimą jis net tris kartus buvo vedęs, bendravo su daugybe iškilių akademikų ir menininkų.

Mokslinė veikla Brazilijoje. Lévi-Strausso akademinės paieškos prasidėjo nuo filosofijos studijų, nors vienas jo dėstytojas anuomet taikliai pastebėjo, kad būsimą antropologo „pašaukimas yra ne filosofija, o kažkas šalia jos“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 18). Dar prieš filosofijos studijas Lévi-Straussui didelę įtaką padarė Karlo Marxo ir Sigmundo Freudo teorijos. Šie mąstytojai jį įtikino, kad net pačius neracionaliausius reiškinius galima paaiškinti racionaliai. Kaip vėliau jis pats teigė, Marxo idėjos jį priartino prie Georgo Hegelio ir galiausiai prie Immanu-

elio Kanto idėjų. Pastarosios tam tikru atžvilgiu ir lėmė antropologo minties kelią, paremtą teiginiu, kad „protas turi savo ribas, kurias primeta niekada iki galo neperžvelgiamai tikrovei ir kad jis suvokia tą tikrovę tik per tų ribų „pinučius“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 125).

Vis dėlto Marxo vaidmuo Lévi-Strausso gyvenime neapsiribojo nuoroda tik į Kanto filosofiją, bet paveikė ir jaunystės dienų politinę orientaciją – jis buvo Socialistinių studijų aukštesniosiose normalinėse mokyklose grupės sekretorius ir Studentų socialistų federacijos generalinis sekretorius (ten pat: 17).

Pirmasis Lévi-Strausso akademinės veiklos laikotarpis prasidėjo 1934 metais, kai jis buvo pakviestas į San Paulo universitetą dėstyti sociologiją. Tuo metu Brazilijos daugiausia prancūziškai kalbanti aukštuomenė nusprendė stimuliuoti kultūrinį ir intelektualinį gyvenimą, įkurdama universitetą ir kviesdamasi mokslininkus iš Prancūzijos; tarp jų buvo ir Claude'as Lévi-Straussas bei garsus istorikas Fernand'as Braudelis.

Lévi-Straussui proga dirbti Brazilijoje sutapo su galimybe tapti etnologu*. Jaunas filosofijos ir sociologijos dėstytojas susižavėjo anglosaksiškąja praktine etnologija, „maištaudamas prieš Durkheimą, kuris nebuvo praktikas“, ir visą prancūzų antropologijos tradiciją, pasižymėjusią polinkiu į teoriją, gana aiškiai atsietą nuo empirikos (ten pat: 30; Leavitt 1996: 243). Brazilijoje Lévi-Straussas išvyko į pirmąją ekspediciją pas kaduvenų ir bororo genčių indėnus Mato Grosso vietovėje, be to, parašė pirmąjį savo straipsnį apie bororo socialinę organizaciją ir surengė ekspedicijos radiinių parodą. 1938 metais jis dalyvavo ekspedicijoje pas nambikvarų genties indėnus. Čia surinkta medžiaga vėliau tapo Lévi-Strausso papildomos disertacijos pagrindu. Viešnagė Brazilijoje truko iki 1939 metų (d'Anglure 1996: 334). Galimybė dėstyti sociologiją ir užsiimti praktine etnologija Brazilijoje suvaidino svarbų vaidmenį Lévi-Strausso darbuose. Vėliau jis tapo amerikanistu.

E m i g r a c i j a. Vieni reikšmingiausių sąlyčių su Amerikos čiabuvių etnografija yra susiję su antruoju Lévi-Strausso akademinės veiklos laikotarpiu, kuris prasidėjo su Antrojo pasaulinio karo negandomis. 1941 metais žydų kilmės antropologui iš Prancūzijos teko išvykti į Jungtines Amerikos Valstijas. Mokslininkas gavo pasiūlymą pasinaudoti Europos intelektualų gelbėjimo planu, kurį rėmė Rockefellerio fondas (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 37).

Kelionės į Niujorką metu Lévi-Straussas susidraugavo su siurrealistų sąjūdžio atstovais, tarp jų ir André Bretonu, kurie taip pat buvo įtraukti į intelektualų gelbėjimo planą. Šie menininkai ir vėliau liko Lévi-Strausso bičiuliais. Neretai juos suvienydavo vadinamojo primityvaus meno tema, itin dominanti tiek antropologą, tiek siurrealistus. Lévi-Straussas rašė: „siurrealistai buvo labai dėmesingi ir iracionalybei, telkėsi [ties] ja siekdami estetinių tikslų. Maždaug ta pačia medžiaga tenka naudotis ir man, tiesiog aš bandau ją analizuoti bei suprasti ir kartu nelikti abejingas

---

* Prancūziškąja ir apskritai Vakarų Europoje bei Šiaurės Amerikoje įprasta žodžio „etnologas“ reikšme tai būtų socialinis antropologas.

jos grožiui“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 46). Be to, pasak mokslininko, kaip tik siurrealistai ir išmokė jį „nebijoti staigių, netikėtų sugretinimų, kuriais taip mėgavosi Maxas Ernstas savo koliažuose“. Mito struktūros analizę savo išpūdingame darbe „Mitologikos“ pats tyrėjas sugretino su koliažo principu (ten pat: 47).

Niujorke Lévi-Straussas gavo darbą Naujojoje socialinių tyrimų mokykloje (*New School for Social Research*), o 1942 metais prancūzų kalba ėmė dėstyti etnologiją Niujorko laisvojoje aukštųjų studijų mokykloje (*New York's École Libre des Hautes Etudes*). Šiuo laikotarpiu jis toliau gilinosi į Pietų Amerikos kultūras, taip pat pasi-naudojo puikia galimybe susipažinti su amerikiečių antropologija ir etnografija. Čia jis patyrė svarbias antropologo Franzo Boaso, tyrusio Šiaurės Amerikos indėnus, bei struktūrinės lingvistikos atstovo Romano Jakobsono įtakas, lėmusias ateities darbų pobūdį. Būtent Jakobsono paskatintas, 1943–1947 metais Lévi-Straussas ėmėsi rašyti revoliucingą knygą „Elementariosios giminystės struktūros“ (*Les Structures élémentaires de la parenté*).

Akademinis pripažinimas. Grįžęs į Prancūziją 1947 metais, Lévi-Straussas dirbo įvairiose kultūros institucijose ir pelnė akademinį pripažinimą. Šalia dėstytojavimo ir tyrimų jis neretai turėjo visokiausių kitokių pareigų. 1948 metais dirbo tyrimų vadovu Nacionaliniame mokslinių tyrimų centre (*Centre National de Recherche Scientifique*), direktoriaus pavaduotoju Žmogaus muziejuje (*Musée de l'Homme*), Aukštųjų studijų mokykloje (*École Pratique de Hautes Etudes*) vadovavo Rašto neturinčių tautų religijų katedrai, kuriai kadaise vadovavo ir Marcelis Maussas. 1949 metais knygą „Elementariosios giminystės struktūros“ apsigynė kaip pagrindinę disertaciją, o darbą „Šeimyninis ir socialinis nambikvarų genties gyvenimas“ – kaip papildomą disertaciją. 1958 metais mokslininkas gavo vietą Prancūzijos koledžo Socialinės antropologijos katedroje. Po poros metų įkūrė Socialinės antropologijos laboratoriją ir Prancūzijos etnologų žurnalą „Žmogus“ (*L'Homme*), turėjusį prilygti *American Anthropologist* JAV arba *Man* Didžiojoje Britanijoje. 1962 metais išleido dvi svarbias knygas: „Totemizmas šiandien“ (*Totémisme aujourd'hui*) ir „Laukinis mąstymas“ (*La Pensée sauvage*). Galiausiai 1973 metais Lévi-Straussas buvo išrinktas į prestižinę Prancūzų akademiją (*Académie Française*) ir pelnė didžiausią akademinį pripažinimą.

Struktūralizmas. XX a. šeštajame dešimtmetyje struktūralizmas iškilo kaip intelektualinė opozicija psichologizmui ir egzistencializmui, sukėlusiems pasipiktinimą subjektyvizmu. Įvairiuose moksluose išryškėjo poreikis ieškoti objektyvių kriterijų ir metodologijų.

Vidos Gumauskaitės, nagrinėjusios struktūralizmo raidą, požiūriu, struktūralizmas kilo iš prancūziškos minties tradicijos, siekiančios René Descartes'o ir Jeano Jacques'o Rousseau idėjas, kuriose ryškus antropocentrizmas, kalbos reikšmė žmogaus mąstymui ir problemų sprendimo būdas, besiremiantis individualia savistaba (tuo tarpu anglosaksiška tradicija labiau pabrėžė empirizmą) (Gumauskaitė 2000: 13–14).

Viena pirmųjų struktūralistinių teorijų iškilo lingvistikoje. Lévi-Straussui kelią į struktūrinę lingvistiką atvėrė Ferdinando de Saussure'o ir Romano Jacobsono struktūrinės lingvistikos idėjos. Saussure'as *kalbą* ir *šneką* išskyrė kaip du skirtingus lygmenis, kurie atitinkamai yra išorinės ir vidinės lingvistikos tyrimo objektai. Kalba šiuo atveju suvokiama kaip taisyklių visuma, socialinė, visuotinė ir būtina sritis, kuriai būdingi loginiai ir psichologiniai santykiai, o šneka – iš daugybės variantų kuriama realių frazių visuma, individuali, kintama ir laisva sritis, kuriai būdingi santykiai, elementus jungiantys diachronine seka. Taigi kalba laikytina forma, o šneka – jos turiniu. Tačiau lingvistika tik patvirtino ankstesnes Lévi-Strausso idėjas. „Užsiiminėjau struktūralizmu to nė nesuprasdamas. Jacobsonas atskleidė man, kad doktrina užbaigtu pavidalu jau egzistuoja vienoje disciplinoje: tai buvo kalbotyra, su kuria aš niekada nesusidūriau. Man tai buvo tolygu nušvitimui“, – rašė mokslininkas (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 53).

Antropologinės minties raidoje struktūralistinė teorija buvo viena paskutinių universalistinių užmojų turinčių, visa aprėpiančių teorijų, kurių pradžia užčiuoptina dar XIX amžiaus evoliucionizmo teorijoje. Visos šios teorijos ieškojo universalių modelių, turėjusių paaiškinti visuomenės sandarą ir organizaciją. Vėlesnių antropologijos teorijų dėmesys labiau nukrypo į individo veiklą ir motyvus (Čiubrinskas 2007).

Struktūra. Struktūros, vienos pamatinių struktūralizmo sąvokų, sampratą Lévi-Straussas perėmė iš Emile'io Durkheimo, Marcelio Mausso, Alfredo Reginaldo Radcliffe-Browno ir minėtųjų struktūrinės lingvistikos teorijų. Struktūralizme struktūra suvokiama kaip tarp savęs sąveikaujančių dalių visuma. Ypatingas dėmesys čia skiriamas santykiams tarp struktūros elementų, o ne patiems elementams, nes tik šie santykiai lemia elementų pobūdį ir poziciją. Pažymėtina, kad santykiai aiškinami per binarines opozicijas, nes santykis atsiranda sąveikaujant priešingiems struktūros elementams. Kaip tik šios opozicijos, o ne panašumai, struktūralistų manymu, ir turi rūpėti tyrinėtojui.

Lévi-Straussas šią struktūros sampratą pritaikė antropologijoje, kaip paradigmą siūlydamas visus socialinius reiškinius nagrinėti kaip tam tikras ženklų sistemas (ten pat: 128; Lévi-Strauss 1963: 33). Socialinę antropologiją jis analogiškai lygino su Saussure'o fonologijos, kaip kalbą, o ne šneką gvildenančio mokslo, suvokimu. Pasak Lévi-Strausso, jis ieškojo invariantų („nekintamumą“), tai yra norėjo „anapus regimybės apčiuopti koherentišką pamatą, į kurį galėtų atsispirti loginis požiūrio taškas“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 124). Apie struktūrą galima kalbėti tada, kai tarp elementų atsiranda invariantiški santykiai ir nutiesiamas tiltas tarp visetų (ten pat: 131).

Struktūrinis metodas siekė aptikti gilumines, neįsisąmonintas struktūras, kurios vis dėlto turi loginį pagrindą, surestą iš opozicijos tarp kultūros ir gamtos (Čiubrinskas 2007: 133). Šį metodą Lévi-Straussas taikė keliose tyrimų srityse: giminystės, mentaliteto ir mitologijos struktūrų analizėje.

Giminytė. Vienas svarbiausių Lévi-Strausso veikalų „Elementariosios giminytės struktūros“ giminytės teorijoje padarė perversmą, nes iškėlė teiginį, kad santuoka, vedybinė giminytė yra socialiai svarbesnė už kraujo giminytę (ten pat: 129–130). Šiame veikale antropologas tyrė dvi visuomenių grupes. Pirmoji apėmė Pietryčių Azijos, Pietų Indijos ir Amerikos gyventojų paprasčiausias giminytės struktūras, antroji – Europos, Afrikos, Arkties eskimų sudėtingas giminytės struktūras. Pasak Lévi-Strausso, šios „dviejų tipų sistemos – elementarios ir sudėtingos – gali būti verčiamos viena į kitos kalbą. Vadinasi, jos turi kai ką bendra – tą pačią pamatinę struktūrą“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 122).

Ieškodamas giluminių loginių struktūrų, kurios, jo įsitikinimu, buvo paremtos tam tikru loginiu pagrindu, Lévi-Straussas drauge ieškojo tam tikrų taisyklių (to, kas struktūrinėje lingvistikoje atitinka *kalbos*, kaip bendros taisyklių visumos, sampratą). Incestas, antropologo manymu, buvo „pirmoji žmogaus sukurta taisyklė, nukreipianti į kitą – archetipinę komunikacinę taisyklę – egzogamiją“ (Čiubrinskas 2007: 129). Santuoka, kaip aljansas, ir individų, kaip sutuoktinių, mainai veikia pagal šią pamatinę taisyklę ir skatina atsirasti didesnius socialinius darinius. Šiuo veikalu Lévi-Straussas papildė ankstesnę Mausso mainų teoriją, supaprastindamas (bet ne suprastindamas) mainų ir santykių, kaip jungiančios visuomenę jėgos, problemą bei rasdamas pamatines taisykles ir jas išreiškiančias struktūras (d’Anglure 1996: 334).

Giminytės struktūras pradėjusiam tirti Lévi-Straussui už pečių buvo ištisas šimtmetis sistemingų giminytės tyrimų, kuriais buvo galima remtis teoriniame veikale. „Visa reikalinga medžiaga buvo aprašyta ir išanalizuota vartojant santykinai homogenišką <...> terminologiją, tad galima buvo negaištant laiko pereiti prie kito – lyginimo etapo“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 149). „Elementariosios giminytės struktūros“ rašytos su moksline pretenzija, nes „stengtasi įnešti aiškumo į sferą, kurioje viešpatavo painiava. Aptariant kiekvieną visuomenę, kiekvieną paprotį galima buvo pasimesti aiškinimų įvairovėje“, kurią Lévi-Straussas pabandė „supaprastinti iki kelių principų“ (ten pat: 120). Taigi Lévi-Straussas susistemino šimto metų giminytės tyrimus ir sujungė į teoriją, galinčią išaiškinti sudėtingiausius giluminius socialinių darinių klodus.

Mentalitetas. Kita svarbi Lévi-Strausso tyrimų tema – mąstymo struktūros. Jo knyga „Laukinis mąstymas“ buvo rimta paskata permąstyti antropologų požiūrį, kuris rėmėsi priešprieša „primityvusis“ mąstymas vs modernus „mokslinis“ mąstymas. Remdamasis struktūralistinio metodo principu tvarkyti opozicijas, o ne ieškoti panašumų, Lévi-Straussas ėmėsi užduoties išryškinti mitinio ir mokslinio mąstymo loginę prigimtį (Lévi-Strauss 1997). „Primityvusis“ mąstymas tyrėjui aiškiau atskleidė esminius proto veiklos mechanizmus.

Mentaliteto studijos „buvo bandymas peržengti Vakarų filosofijoje klasikine tapusią opoziciją tarp jutiminės ir protu suvokiamos sferų. Modernusis mokslas susiformuoti galėjo tik nutraukęs ryšį tarp šių dviejų sferų, tarp to, kas XVII amžiuje

vadinta antrinėmis kokybėmis – tai yra jutimais gaunamų duomenų: spalvos, kvapo, skonio, lytėjimo, – ir pirminių, nuo juslių nepriklausančių kokybių, kurios ir sudaro tikrąją realybę“. Pabrėžtina tai, kad „laukinių“ tautų mąstymas, naudodamasis šiomis „antrinėmis kokybėmis“, vis dėlto sugebėjo sukurti logišką ir darnią pasaulio viziją (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 128).

Mitologija. Mitologijos tema Lévi-Straussą domino kaip tęsinys bandymo permąstyti „primityvaus“ mąstymo, „primityvios“ religijos sampratas. Be to, antropologas struktūrinėmis mitų analizėmis siekė sukurti intelektualinę atsvarą psichologiniam ir fenomenologiniam mitų aiškinimui (Lévi-Strauss 1993: 5–6).

„Mitologikos“ – tai išpūdingas keturių tomų veikalas, kuriame antropologas aptarė ir struktūriškai išnagrinėjo apie tūkstantį mitų, surinktų iš dviejų šimtų Šiaurės ir Pietų Amerikos indėnų grupių. Rašant „Elementariausias giminystės struktūras“, antropologijoje ir sociologijoje, kaip minėta, jau buvo nuveiktas didžiulis, ištisą šimtmetį trukęs darbas, o „Mitologikose“ autoriaus kruopštaus triūso indėlis išties yra milžiniškas.

Lévi-Straussas pabrėžė, kad mitai neturi jokios akivaizdžios praktinės reikšmės, bet nėra ir vaizduotės vaisius. Tai yra „metaforinio, metoniminio mąstymo forma, sprendžianti pagrindines egzistencines ir socialines problemas“ (d'Anglure 1996: 335; Čiubrinskas 2007: 137). Mėgindamas apibrėžti mitą, tyrėjas nurodė, kad mitas kartu gali būti ir istorinė, ir neistorinė struktūra, gali būti ir šnekos, ir kalbos sritis, be to, skleidžiasi ir kaip grynasis lingvistinės prigimties objektas.

Nagrinėdamas mitus, Lévi-Straussas naudojo struktūrinę mito analizę. Ji remiasi binarinėmis opozicijomis, per kurias atsiskleidžia mitinio pasakojimo daugiasluoksniškumas ir prasmė (Lévi-Strauss 1994). Svarbu, kad mitai turi būti tiriami ne ieškant vienintelio autentiško mito varianto, o renkant ir analizuojant juos visus. Savo mitų analizės metodą Lévi-Straussas vadino „pražystančios rozetės metodu“, nes „kad ir koks mitas atsidurtų centre, jo variantai skleidžiasi aplinkui architektūrinės rozetės pavidalu, o šis palaiptai plečiasi ir sudėtingėja“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 146). Viso pasaulio mitai yra panašūs ir suprantami nebūtinai tik atstovams tos kultūros, kurioje yra užrašytas mitas. Etnografui mitai leidžia pasiekti giliausias, tarsi kolektyvinės sąmonės kategorijas (Weiner 1996: 387). Tai galima susieti ir su jau minėtu Lévi-Strausso polinkiu ieškoti bendrų pamatinių taisyklių, struktūrų ir tam tikro universalaus pagrindo.

Lévi-Straussas ir jo bendraminčiai. Galima tarti, kad žymaus antropologo vardas dalija antropologinės minties raidą *iki ir po* Lévi-Strausso. Šis mokslininkas paliko daug vertingų įžvalgų ir pasekėjų. Būdamas paskutinės klasikinės laikomos antropologijos „metateorijos“ kūrėjas ir plėtotojas, jis stengėsi rasti pamatines universalias žmonių gyvenimo drauge, mąstymo taisykles. Nepaprastas kruopštumas ir subtili pasaulio pagava tyrėjui leido permąstyti tuomet įprastų sąvokų vartoseną ir teisingumą. Savo darbais Lévi-Straussas įnešė didelį indėlį į giminystės sistemų tyri-

mus, žmogaus mąstymo giluminių struktūrų paieškas, suformulavo struktūrinę mito analizę. Jo idėjos neabejotinai paskatino naujus požiūrius į socialinės antropologijos ir etnologijos tyrimus Prancūzijoje bei Šiaurės ir Pietų Amerikoje.

Oponuodamas XX a. pirmosios pusės intelektualinėms tendencijoms, kartu su kitų sričių struktūralistais jis siekė išvaduoti socialinius ir humanitarinius mokslus iš subjektyvizmo ir suteikti jiems tokį pat statusą, kokį turėjo gamtos mokslai. Vis dėlto vėliau, jau kiek nuslūgus didžiajai struktūralizmo bangai, Lévi-Straussas yra sakęs, kad jis abejoja, ar humanitariniai ir socialiniai mokslai kada nors galės atsi- stoti greta tikrųjų mokslų. Jis rašė: „daugiausia ką galėjau padaryti – tai žengti mažy- tį žingsnelį šia kryptimi. Mūsų srityje per daug kintamųjų, o stebėtojas neatsiejamai sukibęs su stebėjimo objektais; galiausiai turimos intelektualinės priemonės tokios pat sudėtingos, kaip ir tiriama reiškinių, niekuomet neleidžia pakilti virš pastarųjų“ (Éribon, Lévi-Strauss 2002: 120).

Lévi-Strausso struktūrinė antropologija susilaukė daug pasekėjų, kaip antai Mary Douglas, Louisas Dumontas, Roland'as Barthes'as, Georges'as Dumézilis, Victoras Turneris, Emundas Leachas, Maurice Godelier. Garsiojo antropologo darbai paliko pėdsaką ir Lietuvoje, daugiausia – lietuvių mitologijos tyrimų srityje. Tarp daugybės mokslininkų bene žymiausi tyrinėtojai, kurių įnašas svarbus atnaujinant mitologijos sampratą ir metodologiją, buvo Algirdas Julius Greimas ir Norbertas Vėlius.

Greimas, glaudžiai susijęs su prancūziškąja tradicija, iš Dumézilio perėmė „mi- tologijos kaip ideologijos“ sampratą ir ją derino su Lévi-Strausso „mitologijos kaip filosofijos“ teiginiu. Mitologinė rekonstrukcija Greimui reiškė „vienos pasirinktos, logiškai sandarios, struktūrinės būklės aprašymą“. Be to, jis, kaip ir Lévi-Straussas, ieškojo invariantų: „išraiškos plano panašumus ar skirtingumus reikia laikyti pa- viršutiniškais ir antraeiliais, jeigu po jais galima atpažinti semantinius tapatumus“ (Greimas 2005: 33–34). Greimas pabrėžė ir komunikacijos, ir reikšmių sistemų, glaudžiai susijusių ir su visu jo kurtu semiotikos mokslu, svarbą.

Vėlių su Lévi-Strausso įvestuoju struktūralizmu daugiau sieja rusų tyrinėtojų Vladimiro Proppo, Viačeslavo Ivanovo ir Vladimiro Toporovo idėjos, kurios savo ruožtu taip pat glaudžiai susijusios su lingvistika (Vėlius 1987: 10). Be to, kaip ir Greimui, Vėliui buvo svarbu pateikti mitinių būtybių visumą, „atsekti bendrybes, atskleisti gilesnę <...> prasmę ir esmę“ (ten pat: 7). Pasak Vėliaus, lietuvių mitinė sistema „buvo nulemta mūsų liaudies buities, socialinio gyvenimo ir pasaulėžiūros“, todėl ir ją sudarantys vaizdiniai turi būti tiriama „kaip tos nuolat kintančios sistemos dalis“ (ten pat).

Šiedu lietuvių mokslininkai stengėsi mitologiją inkorporuoti į visos kultūros kontekstą ir mozaikos principu iš atskirų fragmentų atkurti lietuvių religijos ir mito- logijos visumą (Vėlius 1993: 55). Svarbu ir tai, kad susidomėta lyginamosiomis stu- dijomis ir lietuvių mitologiją siekta suprasti indoeuropietišrame kontekste. Greimo ir Vėliaus tyrimų svarba lietuvių mitologijai lygintina su Dumézilio ir Lévi-Strausso idėjų sukeltu savotišku mitologijos renesansu Vakaruose.

LITERATŪRA

- Čiubrinskas Vytis 2007. *Socialinės ir kultūrinės antropologijos teorijos*, Kaunas.
- d'Angleure Bernard Saladin 1996. Lévi-Strauss Claude, in: *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, eds. Barnard Alan, Spencer Jonathan, New York.
- Éribon Didier, Lévi-Strauss Claude 2002. *Iš arti ir iš toli. Interviu knyga*, Vilnius.
- Greimas Algirdas Julius 2005. *Lietuvių mitologijos studijos*, Vilnius.
- Gumauskaitė Vida 2000. *Struktūralizmo apmatai: Sąvokos, metodas, filosofija*. Vilnius.
- Leavitt John 1996. French Anthropology, in: *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, eds. Barnard Alan, Spencer Jonathan, New York.
- Lévi-Strauss Claude 1963. *Structural Anthropology*, New York.
- Lévi-Strauss Claude 1993. Mito struktūra, *Baltos lankos*, Nr. 3, p. 5–35.
- Lévi-Strauss Claude 1994. Pasakojimas apie Asdiwalį, *Liaudies kultūra*, Nr. 3, p. 48–55.
- Lévi-Strauss Claude 1997. *Laukinis mąstymas*, Vilnius.
- Vėlius Norbertas 1987. *Chtoniškasis lietuvių mitologijos pasaulis*, Vilnius.
- Vėlius Norbertas 1993. Lietuvių mitologijos rekonstrukcija, *Tautosakos darbai*, [t.] II (IX), p. 54–69.
- Weiner James 1996. Myth and Mithology, in: *Encyclopedia of Social and Cultural Anthropology*, eds. Barnard Alan, Spencer Jonathan, New York.